

Gemeente Waterland
T.a.v. Gemeenteraad, p/a de griffier
Postbus 1000
1140 BA Monnickendam

Zuiderwoude, 12 februari 2021

Betreft: Ingezonden brief Besluitvorming windturbines De Nes

Geachte raadsleden,

Strohalm Waterland bestaat uit betrokken burgers die zich inzetten voor natuur, landschap en biodiversiteit in Waterland-Oost. Wij streven naar een toekomstbestendige, ecologisch verantwoorde balans tussen het boerenbelang en het belang van de natuur.

Strohalm Waterland ziet het belang van een snelle energietransitie. Wij pleiten ervoor om deze opgave op verantwoorde wijze in te vullen, met oog voor landschap en biodiversiteit. Een windturbinelocatie op de langs de Gouwzee past hier onzes inziens niet in.

Ruimtelijke ordening

De enquête van CCW suggereert ten onrechte dat elke gemeente op zijn eigen grondgebied voor zijn eigen energievoorziening moet zorgen. Dit is onjuist en ongewenst. De energietransitie moet plaatsvinden op landelijk niveau. De nationale overheid moet haar verantwoordelijkheid nemen voor de landelijke energietransitie en de beste locaties kiezen. Het College van Rijksadviseurs adviseert te kiezen voor geconcentreerde windturbinelocaties op zee en grootschalige, rationele landschappen – niet in natuurgebieden, cultuurhistorische bijzondere landschappen, weidevogelleefgebieden en andere gebieden met een hoog risico op verstoring van vogels.

Samenvattend: sommige opgaven passen ruimtelijk beter op een andere plaats. Waterland had nooit zijn eigen kolencentrale. Waterland had nooit zijn eigen elektriciteitscentrale. Waterland heeft niet zijn eigen vliegveld of haven. Net zomin als Amsterdam zijn eigen melk hoeft te produceren.

Natuur

Graag citeren we uit de zienswijze van de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Vereniging Natuurmonumenten en Landschap Noord-Holland (*Reactie op Zoekgebieden concept-RES, Noord-Holland Zuid*, 30 september 2020): “De Gouwzee is een voor natuur extra bijzonder gebied en door haar luwten een mooie rust- en ruiplek voor veel vogels. De beschermde status is vastgelegd in de Natura 2000, maar de Gouwzee valt tevens onder de Habitatrichtlijn vanwege de bijzondere voorkomende waterplantenvelden. Het voorgenomen zoekgebied bevindt zich precies op het raakvlak van het natuurgebied De Nes, de Gouwzee, en het Markermeer. Binnenkort wordt De Nes voor veel geld opnieuw ingericht als natuurgebied. Geredeneerd vanuit de aanwezigheid van vogels is de locatie dan ook zeer ongunstig.

Ook cultuurhistorisch is de Gouwzee een uniek gebied met de driehoek Marken, Monnickendam en Volendam. De windturbines bij de Nes zijn redelijk recent opgeschaald, met de belofte van de gemeente Waterland dit zo te laten. Wij gaan ervan uit dat de gemeente deze toezegging nakomt, en geen extra windturbines naast De Nes plaatst. De bestaande windturbines kunnen vervolgens worden ‘geruild’ tegen extra turbines langs bijvoorbeeld het Noordzeekanaal, waardoor het open landschap wordt hersteld.”

Vogels

Gemiddeld genomen kost elke windturbine nu jaarlijks twintig vogels het leven, berekenden vogelecoloogen van Bureau Waardenburg. Het aantal slachtoffers hangt wel sterk af van de locatie. Aan de kuststrook en bij havens, waar veel trek- en watervogels voorkomen, komen veel meer botsingen voor dan in het binnenland (*Trouw*, 13 juni 2018). Sommige vogelpopulaties kunnen dit aan, maar kwetsbare vogelpopulaties kunnen zelfs 1 procent extra sterfte door aanvaringen met windmolens niet aan, zeggen onderzoekers van Wageningen Universiteit en Research (*Ecology and Evolution*, 7 juli 2020). Juist in een waardevol vogelgebied zoals bij De Nes zijn landelijke en lokale overheden gebonden aan de EU Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn vereist dat EU-lidstaten alle nodige maatregelen nemen om de populatie van alle vogelsoorten op niveau te houden of te brengen. Daarnaast moeten de lidstaten alle nodige maatregelen nemen om voor deze vogels een 'voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen, in stand te houden of te herstellen'.

De locatie van beoogde windturbines grenst aan twee kanten aan Natura 2000-gebied en aan één kant aan NNN-gebied. De locatie valt volgens de Nationale Windmolenrisicokaart voor Vogels in het allerhoogste risicogebied (*De Nationale Windmolenrisicokaart voor Vogels*, 2009, SOVON Vogelonderzoek Nederland/Altenburg & Wymenga). Conform de visie van Vogelbescherming Nederland moeten deze gebieden windmolenvrij blijven.

Landschap en horizon

De openheid van het landschap van Waterland-Oost is uniek. Dit is het eeuwenoude Hollandse landschap zoals de hele wereld het kent. Het landschap van de schilders Avercamp, Van Goyen en Van Ruysdael. Strohalm Waterland vraagt de gemeente om er alles aan te doen om deze historische landschappelijke waarden in stand te houden. Windmolens op een zichtlocatie vormen een onnatuurlijke begrenzing van deze unieke ruimte en van de beleving van het landschap. Om de landschappelijke waarden te behouden, zou de gemeente CCW kunnen verplichten om op deze locatie kleinere windmolens te plaatsen – zelfs lager dan de huidige twee windmolens.

Besluitvorming en enquête

Wat ons verbaast, is dat de gemeente haar besluitvorming kennelijk gaat baseren op een enquête van een belanghebbende partij, CCW. De enquête van CCW is noch neutraal, noch valide. Anders gezegd: de enquête meet niet wat hij beoogt te meten, omdat de vragen sturend en suggestief zijn. De vragen zijn zo geformuleerd dat de lezer wordt overgehaald om een bepaald standpunt in te nemen. Dit maakt de enquête onbruikbaar.

Zo is de eerste vraag:

"Hoe staat u tegenover de plannen om meer duurzame energie op te wekken aan De Nes?"

Deze vraag is onvolledig. Het antwoord op deze vraag zegt niets over wat inwoners vinden van meer en/of hogere windmolens aan De Nes. De vraag meet hoogstens wat burgers vinden van duurzame energie. Hieronder vallen ook zonnepanelen, kleinere windmolens en zelfs getijdenenergie. Deze vraag meet dus niet wat hij moet meten.

Ook vraag 2 is niet valide.

"Als er nieuwe molens komen, welk scenario spreekt u dan het meeste aan?"

Hierbij worden drie scenario's genoemd *zonder* dat erbij wordt vermeld hoe hoog de windmolens in elk scenario gaan worden, maar wel met vermelding van het percentage groene stroom. Met andere woorden: de nadelen worden verzwegen, alleen de voordelen worden genoemd. Weliswaar kunnen respondenten voordat zij de enquête invullen de scenario's bekijken, maar dit is niet verplicht. Deze vraag is dus onvolledig en niet neutraal. Dat maakt ook deze vraag niet valide.

Ook vraag 3 is in strijd met de beginselen van gedegen enquêteontwerp. Bij de vraag naar de voordelen van de windturbines noemt CCW vijf sturende antwoordmogelijkheden. Dit is *beïnvloeding van de respondenten*, om mensen onbewust te laten denken zoals de maker van de enquête dat graag wil.

“Wat zijn volgens u de belangrijke voordelen van dit scenario?”

- A Dat er geld beschikbaar blijft voor lokale duurzame projecten
- B Dat bewoners via de coöperatie ook in de toekomst kunnen blijven participeren
- C Dat er meer duurzame energie opgewekt wordt
- D Dat de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente worden behaald
- E Dat de gemeente energieneutraal wordt

Bovendien worden de windmolens in deze vraag gekoppeld aan subsidies en gelden die ten gunste komen aan de inwoners (lokale duurzame projecten en financiële participatie) en aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente. Door deze koppeling test deze vraag meerdere onderwerpen (‘moet de gemeente energieneutraal worden?’, ‘moet er geld beschikbaar blijven voor lokale duurzame projecten?’, etc.), waarbij wordt gesuggereerd dat deze voordelen een-op-een samenhangen met de geplande windturbines op De Nes. Ten onrechte, want er zijn allerlei andere scenario’s denkbaar waarbij de gemeente energieneutraal wordt en er geld beschikbaar blijft voor lokale duurzame projecten. De sturende antwoordmogelijkheden en de koppeling tussen meerdere onderwerpen maken de resultaten op deze vraag onbruikbaar.

Daarbovenop is bij vraag 4, over de nadelen, gekozen voor een open vraag zonder invulopties. De onbewuste suggestie is: er zijn geen nadelen.

Bij het ontwerp van een enquête mag een maker de respondenten niet beïnvloeden. Een enquête moet zo zijn opgezet dat deze eerlijke, doordachte reacties uitlokt. Anders zijn de resultaten van een enquête niet bruikbaar. Deze enquête is vooringenomen oftewel *biased*. De gemeente mag haar besluitvorming niet baseren op deze enquête. Verder mag de gemeente burgerparticipatie en -raadpleging niet uit handen geven aan een belanghebbende partij.

Samenvattend

Samenvattend verzoekt Strohalm Waterland Gemeente Waterland:

- Om af te zien van het plaatsen van nieuwe windmolens aan of bij De Nes om zo te landschappelijke waarden en de vogelrijkdom van Waterland-Oost in stand te houden,
- Om af te zien van het kennelijke uitgangspunt dat elke gemeente op zijn eigen grondgebied voor zijn eigen energievoorziening moet zorgen.
- Om de resultaten van de CCW-enquête niet-ontvankelijk te verklaren vanwege ondeugdelijk enquêteontwerp en belangenverstrengeling,
- Om burgerparticipatie en -raadpleging in het vervolg niet meer uit handen geven aan een belanghebbende partij.

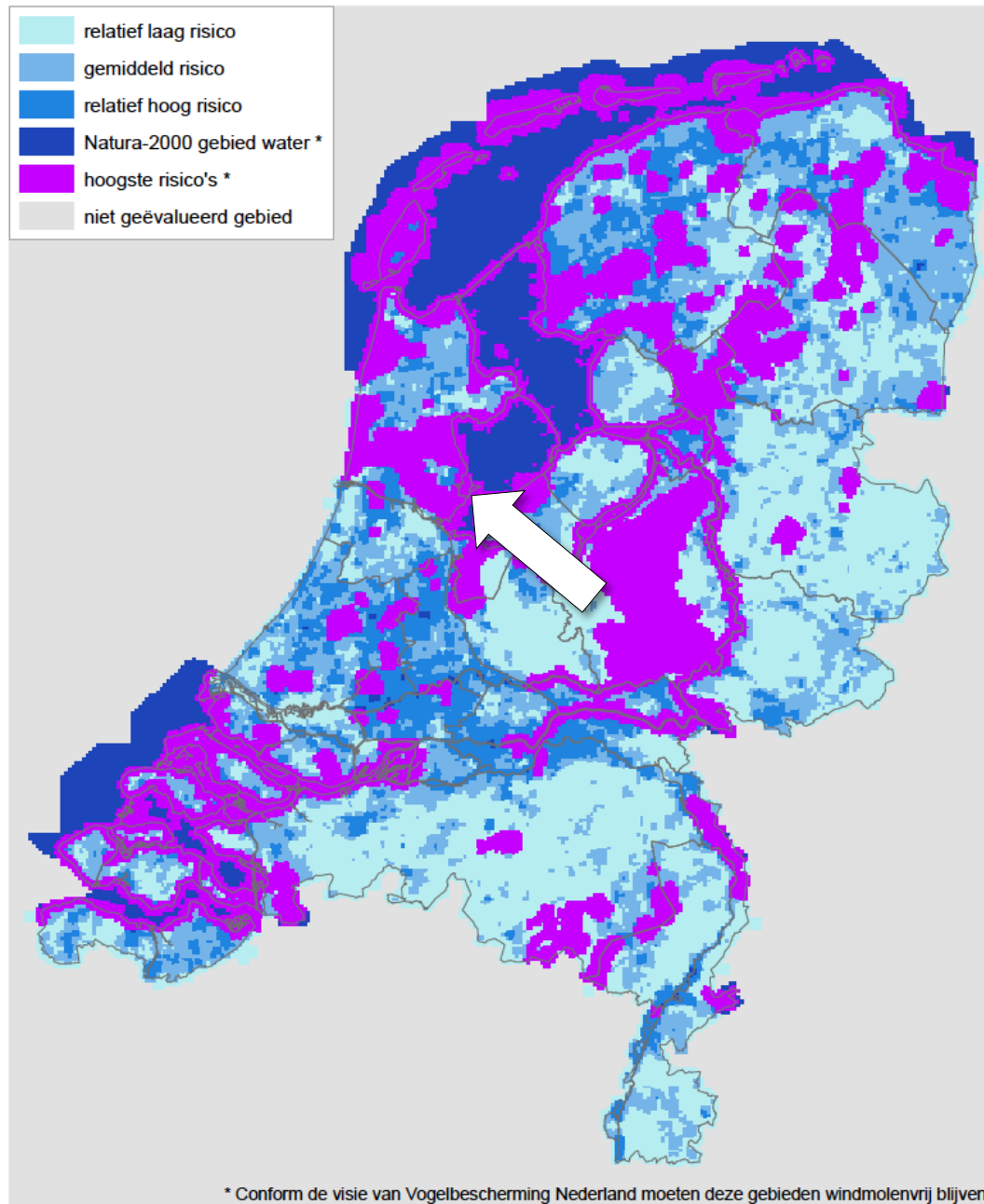
Met vriendelijke groet,

Strohalm Waterland

Ondertekenaars op volgende pagina

Gerrit Banen, Zuiderwoude
 Dick Bekedam, Broek in Waterland
 Jos van den Bogert, Uitdam
 G.J.G. Bolderman, Broek in Waterland
 Hans Bom, Zuiderwoude
 Paulien Bom, Zuiderwoude
 Ingrid van Buuren-de Bont, Monnickendam
 Marijke Bresser, Uitdam
 J. van den Brink, Zuiderwoude
 E. Broekhoven, Broek in Waterland
 Lili Chavannes-Fortuyn, Broek in Waterland
 Sayone Daan, Uitdam
 Merel Dorgelo, Zuiderwoude
 Bibi Dumon Tak, Zuiderwoude
 Caroline van Elferen, Zuiderwoude
 Truusje Goedings, Uitdam
 J. Hamburger, Broek in Waterland
 Ruprecht Hermans, Broek in Waterland
 Tonni Hofmeester, Zuiderwoude
 Rob van den Hoven van Genderen, Zuiderwoude
 Gerard Hund, Wetlandwacht voor Vogelbescherming Nederland, Kust Markermeer Hoorn –
 Uitdam en Gouwzee
 Selmar de Jager, Marken
 Lieske Jitta, Broek in Waterland
 Ton Kas, Zuiderwoude
 Soemini Kasanmoentalib, Uitdam
 Marc Klein Essink, Uitdam
 Evelyn Klein Haneveld, Zuiderwoude
 Jacques Koeweiden, Broek in Waterland
 Patricia Leefmans, Zuiderwoude
 Ronald Lubberts, Zuiderwoude
 Joke van der Meer, Uitdam
 Manfred Meeuwig, Uitdam
 Agnieska Mikolajczyk, Uitdam
 Trix Oostermann, Marken
 Ineke Peetoom, Marken
 Ton Pieters, Zuiderwoude, oud-beheerder Staatsbosbeheer
 Suzan Prince, Edam
 Majella van Raalte, Marken
 Albert Roosenburg, Zuiderwoude
 U. Roschar-Pel, Uitdam
 Liesbeth Ruys, Broek in Waterland
 Jan Paul Schutten, Zuiderwoude
 Anne Schram, Zuiderwoude
 Rommert Schram, Zuiderwoude
 Gerard Sluijs, Marken
 Elise Stevens, Zuiderwoude
 Michele Thole, Zuiderwoude
 Denise van der Vegt, Broek in Waterland
 Willem Vrijlandt, Holysloot
 Onno Waalewijn, Uitdam
 E. Weimann, Zuiderwoude
 Chrisnanne Wiegel, Zuiderwoude

Nationale windmolenrisicokaart voor vogels

Vogelbescherming
NEDERLAND

Altenburg & Wymenga

ECOLONIECH ONDERZOEK

© 2009
Doel van de Nationale windmolenrisicokaart voor vogels is het weergeven van feitelijke risico-informatie zodat windmolens op de minst schadelijke locaties voor vogels worden gepland en aangelegd.
Dit kaartbeeld is gebaseerd op de SOVON teleggegevens t/m 2008.
Lees de toelichting en bekijk de deelkaarten voor het beoordelen van het type en de omvang van het risico van windmolens voor vogels.
De totaalkaart en de deelkaarten zijn niet geschikt voor de beoordeling van concrete windmolenplannen noch van cumulatieve effecten.
Daarvoor is nader onderzoek, analyse en beoordeling op lokaal niveau noodzakelijk.
De deelkaarten kunnen wel richting geven bij het formuleren van de concrete onderzoeksvragen.

De Nationale Windmolenrisicokaart voor Vogels, p.17 (2009).
SOVON Vogelonderzoek Nederland/Altenburg & Wymenga.